Joachim Pastorius ab Hirtenberg

nauczyciel
guwerner, pisarz, uczeń
Ur. 15.9.1611, Głogów
Zm. 26.12.1681, Frombork

Dane rodziców

Hirten Pastorius

Wychowanie i wykształcenie

Kształcił się początkowo na Śląsku, a następnie studiował w Niemczech. Naukę na uniwersytecie musiał jednak przerwać z powodów finansowych.

Etapy kariery dot. edukacji

Jako innowierca utrzymywał bliższe kontakty z polskimi rodzinami magnackimi Denhoffów i Leszczyńskich. W latach trzydziestych XVII wieku przystąpił do zboru ariańskiego. Korzystając z patronatu przedstawicieli nowego wyznania, podjął pracę wychowawczą. W 1632 roku wyruszył jako preceptor w podróż zagraniczną, sprawując opiekę nad młodzieżą kalwińską i ariańską jadącą się uczyć. Wraz z Marcinem Ruarem przebywał wówczas (od 1632 roku) najpierw w Niemczech (Hamburg, gdzie odwiedził Hugo Grotiusa), a później dopłynął statkiem do Holandii. Tutaj zatrzymano się w Amsterdamie i Lejdzie. Wiele czasu poświęcano na studia teologiczne, słuchając wykładów remonstrantów. Ważnymi etapami tej podróży było też zwiedzanie Anglii i Francji. Po powrocie do kraju w 1633 roku Pastorius związał się bliżej ze środowiskiem ariańskim w Polsce (m.in. przebywając w Rakowie). To umożliwiło mu kolejny wyjazd w podróż edukacyjną. Tym razem pojechał znowu do Holandii jako guwerner Piotra Sieniuty, Władysława Lubienieckiego oraz Pawła Iwanickiego. Udano się statkiem przez Niemcy do Holandii (immatrykulacja w Lejdzie – 8 września 1636 roku). W latach 1635-1640 Pastorius wraz ze swymi podopiecznymi poświęcał czas studiom teologicznym w Lejdzie, a później przeniesiono się na studia do Orleanu. Zwiedzano również Francję i Anglię. W 1641 roku powrócił do Lejdy i tam uzyskał doktorat z medycyny. W trakcie zagranicznych studiów i podróży utrzymywał ścisłe kontakty ze środowiskiem uczonych oraz zbierał materiały historyczne.

Drugim elementem jego kariery edukacyjnej była nauka w protestanckich gimnazjach Prus Królewskich. W 1650 roku został nauczycielem historii w gimnazjum w Elblągu oraz fizykiem miejskim. Został rektorem tego gimnazjum, wydając również drukiem pracę o teorii nauczania dedykowaną poglądom Jana Amosa Komeńskiego. W początkach 1655 roku został nominowany na profesora historii gimnazjum gdańskiego. Wydrukował wiele prac historycznych w związku ze swoją działalnością edukacyjną. Zaangażował się także w działalność dyplomatyczną w służbie króla polskiego. W 1667 roku złożył rezygnację ze stanowiska nauczyciela gimnazjalnego. Po śmierci żony w 1675 roku dokonał konwersji na katolicyzm i rozpoczął karierę kościelną. Prowadził ożywioną korespondencję z prymasem Wacławem Leszczyńskim, donosząc mu z Gdańska o wydarzeniach natury politycznej, naukowej i edukacyjnej.

Fakty z życia osobistego

Wywodził się z rodziny mieszczańskiej. Szlachecki indygenat otrzymał w 1662 roku od króla Jana Kazimierza za zasługi naukowe.

Z małżeństwa z córką kupca poznańskiego miał kilkoro dzieci. Jeden z jego synów wydał kilka jego prac naukowych. Krótko przed śmiercią został kanonikiem warmińskim.

Żył w XVII wieku.

Bibliografia

Podmiotowa

1. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Wrocław, rkps 649, Joachim ab Hirtenberg Pastorius, *Listy Joachima ab Hirtenberg Pastoriusa do Stanisława Bużeńskiego i Wacława Leszczyńskiego z lat 1662-1680.*.
2. *Album studiososrum Academiae Lugduno-Batavae MDLXXV-MDCCCLXXV accedunt nomina curatorum et profesorum per eadem saecula*, ed. W. N. du Rieu, Hagae, 1875.
3. *Wybór źródeł do dziejów oświaty i nauki Pomorza Gdańskiego w XVII i XVIII wieku*, wyd. K. Kubik, Gdańsk, 1965.

Przedmiotowa

1. L. Mokrzecki, *Pastorius Joachim*, Polski słownik biograficzny, t. 25, Wrocław, 1980.